

Gulyxne

Liparis loeselii

EU-kod: 1903

Länk: Gemensam text (arternas namn och koder)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#2

Biologi – ekologi

Länk: Gemensam text (biologi och ekologi)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#4

Livsmiljö

Gulyxne växer främst i öppna eller glest träd- eller buskbeklädda extremrikkärr med rörligt ytnära grundvatten. Den är kalkkrävande och kräver troligen även en viss mängd mineraler/närsalter. Många av biotoperna är relativt strandnära successioner på grund av landhöjningen och arten etablerar sig normalt i nya lämpliga miljöer och ”följer med” biotopen tills den blir ogynnsam.

Önskvärd naturlig stress och störning

Gulyxne gynnas av att livsmiljön hålls någorlunda solöppen. Dessutom är det önskvärt att smärre markblottor finns regelbundet i området så att nyetablering av individer kan ske. Arten är dock känslig för påverkan av tramp.

Reproduktion och spridning

Arten sprider sig med vindspridda frön. En rimlig uppskattning av spridningsavstånd är över 1000 meter.

Status

Länk: Gemensam text (status)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#6

Status och internationellt ansvar

- Sveriges rödlista 2010: Arten är klassad som Sårbar (VU).

Rapporterad nationell bevarandestatus 2007

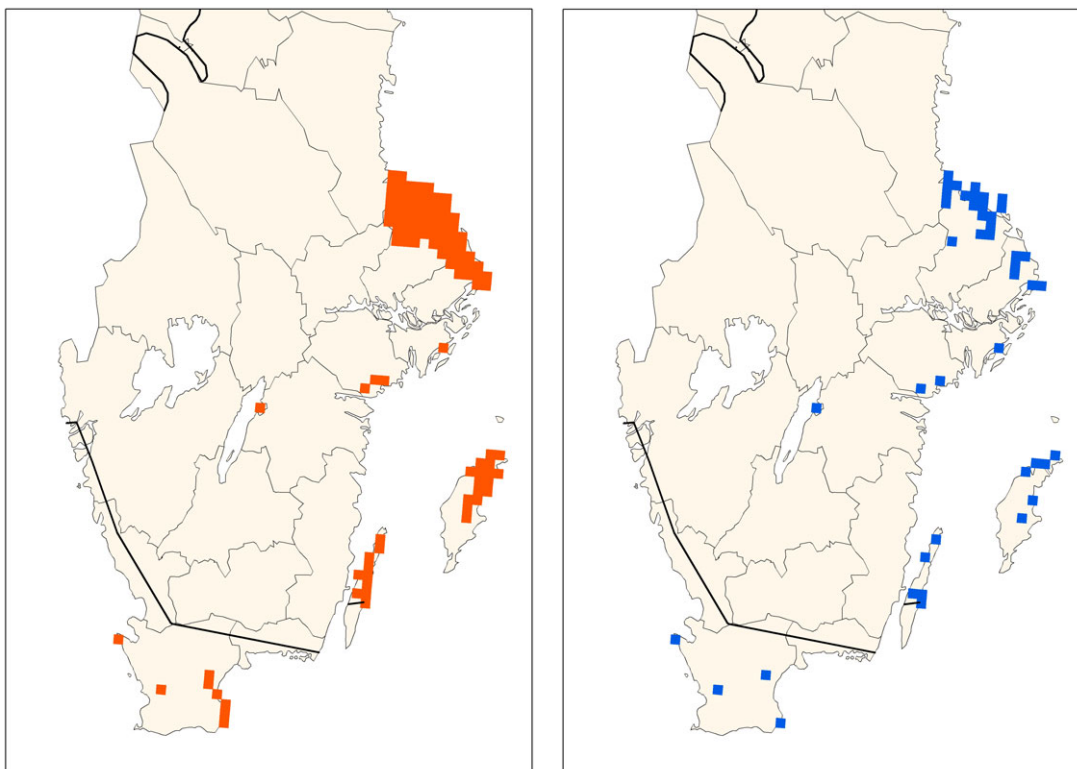
Rapporterat 2007	Reg. A	Reg. B	Reg. K	Totalt
Natura 2000-områden				
Utpekade för arten (antal)		35	5	40
Utbredning				
Aktuellt värde (km ²)		9 500	800	10 300
Referensvärde (km ²)		9 500	1 400	10 900
Bedömning aktuell status		Gynnsam	Dålig	
Bedömning trend		Stabil	Stabil	
Population				
Aktuellt värde (enhet ¹)		35 000	824	35 824
Referensvärde (enhet ¹)		40 000	2 000	42 000
Bedömning aktuell status		Dålig	Dålig	
Bedömning trend		Försämring	Förbättring	
Artens livsmiljö				
Bedömning aktuell status		Otillräcklig	Dålig	
Bedömning trend		Försämring	Stabil	
Framtidsutsikt				
Bedömning aktuell status		Otillräcklig	Dålig	
Bedömning trend		Försämring	Förbättring	
Samlad bedömning				
Bedömning aktuell status		Dålig	Gynnsam	
Bedömning trend		Försämring	Stabil	

¹ Enhet för artens population är antal individer.

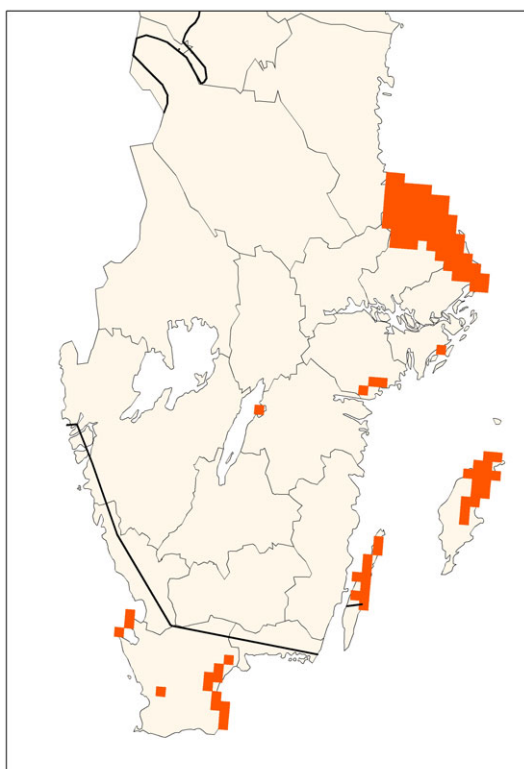
Kommentarer till rapporterade uppgifter

Arten och dess miljö, rikkärren, har gått kraftigt tillbaka under hela 1900-talet och endast en liten rest finns kvar. Åtminstone de populationer som försvunnit de senaste årtiondena bör återetableras.

Situationen för rikkärren är fortsatt problematisk och när det gäller framtidsutsikterna så är det problem i bägge regionerna men trenden är mest problematisk i boreal där en successiv försämring äger rum. I kontinental region är i och för sig situationen mycket dålig men utvecklingen går åt rätt håll även om det är lång väg kvar och risken fortfarande är mycket stor att arten ska försvinna från regionen.

Figur 1. Svenskt utbredningsområde (vänster) och förekomster (höger).

Figur 2. Gynnsamt utbredningsområde i Sverige.

Förutsättningar för bevarande

Länk: Gemensam text (förutsättningar för bevarande)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#12

Hotbild

- Negativ påverkan på hydrologi och hydrokemi är kritisk för arten. Det gäller inte bara direkt påverkan som dikning av själva lokalerna, utan även förändringar i hydrologin på rätt stora avstånd från lokalerna som på något sätt kan påverka arten. Inom kontinental (men även boreal) region är kvävenedfall ett ökande problem eftersom det förändrar den kemiska balansen på lokalerna, vilket gör att andra arter kan konkurrera ut gulyxne.
- Igenväxning är ett hot mot arten, alltför omfattande betestramp ett annat. Det krävs väl genomtänkta riktlinjer med avseende på önskvärd hävdregim, hävdtyp, inklusive val av betesdjur och omfattning av hävd samt en kritisk gräns för effekt från tramp för att arten inte ska missgynnas. Skötsel måste vara anpassad till den enskilda lokalen.

Bevarandeåtgärder

- Gångse åtgärder för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus så att ingen försämringar för arten sker, (dvs att artens intressen respekteras i fysisk planering, tillståndsprövning, generell naturvårdshänsyn, förvaltning av skyddade områden, artskydd och uppföljning samt övervakning).
- Genomförandet av Åtgärdsprogram för rikkärr där arten ingår.
- Fortsatt övervakning genom floraväkteri.
- Restaureringar måste genomföras, särskilt i Kontinental region.

Regelverk

Länk: Gemensam text (regelverk)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#16

- Arten ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2 och den är inte en prioriterad art där.
- Arten kräver noggrant skydd enligt art- och habitatdirektivet. Den ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 4 och betecknas med N i artskyddsförordningens bilaga 1.
- Vilt levande exemplar av arten är fridlyst enligt 7§ Artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att det är förbjudet att avsiktligt plocka, samla in, skära av, dra upp med rötterna eller förstöra arten i naturen. Förbudet gäller alla stadier i artens livscykel.

- Vilt levande exemplar av arten omfattas av 23§ Artskyddsförordningen vilket innebär att det är förbjudet att förvara och transportera arten..

Bevarandemål och uppföljning

Länk: Gemensam text (bevarandemål och uppföljning)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#24

Förslag till mål (inte fastställda)

<i>Mål – utbredning & förekomst</i>	<i>Nivå</i>	<i>Metod</i>	<i>Mått</i>	<i>Frekvens</i>
Utbredningsområdet för gulyxne ska vara minst 9 500 km ² i boreal region.	Biogeografisk	Geografisk analys enl. EU:s metodik för artikel 17-rapporter.	Antal km ²	Vart 6:e år
Utbredningsområdet för gulyxne ska vara minst 1 400 km ² i kontinental region.	Biogeografisk	Geografisk analys enl. EU:s metodik för artikel 17-rapporter.	Antal km ²	Vart 6:e år
Förekomstarean för gulyxne ska vara minst 350 km ² i boreal region.	Biogeografisk	Geografisk analys enl. EU:s metodik för artikel 17-rapporter.	Antal km ²	Vart 6:e år
Förekomstarean för gulyxne ska vara minst 20 km ² i kontinental region.	Biogeografisk	Geografisk analys enl. EU:s metodik för artikel 17-rapporter.	Antal km ²	Vart 6:e år

<i>Mål – population</i>	<i>Nivå</i>	<i>Metod</i>	<i>Mått</i>	<i>Frekvens</i>
Det ska finnas minst 40 000 individer av gulyxne i boreal region.	Biogeografisk	Enligt BI-manual kärnväxter.	Antal individer	Vart 6:e år
Det ska finnas minst 2 000 individer av gulyxne i kontinental region.	Biogeografisk	Enligt BI-manual kärnväxter.	Antal individer	Vart 6:e år
Det ska finnas minst XX individer av gulyxne på lokalen YY.	Lokal	Enligt BI-manual kärnväxter.	Antal individer	Vart 6:e år

Mål – livsmiljö	Nivå	Metod	Mått	Frekvens
Det ska finnas minst XX km ² lämplig livsmiljö (kalkkärr med opåverkad hydrologi) för gulyxne i artens gynnsamma utbredningsområde / området YY.	Nationell / Område	Enligt UF-manual för myr (arbetsversion).	Antal km ²	Vart 6:e år
Det ska finnas minst XX km ² lämplig livsmiljö (hävdad mark utan igenväxningstecken) för gulyxne i artens gynnsamma utbredningsområde / området YY (områden där arten är hävdberoende).	Nationell / Område	Enligt UF-manual för gräsmarker (fastställd). Ängs- och betesmarksuppföljning. Miljöstödsuppföljning.	Antal km ²	Vart 6:e år

Kommentarer

Minimivån för uppföljning i skyddade områden är uppföljning av populationsstorlek och livsmiljö vart 6:e år.

Litteratur och kontaktuppgifter

Länk: Gemensam text (litteratur och kontaktuppgifter)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#30

Artvis litteratur

Anonym 1996. Floraväktarverksamheten i Skåne. Årsrapport 1995. Lunds Bot. Förenings medlemsblad 1996 (1): 5–52.

Anonym 1997. Floraväktarverksamheten i Skåne. Årsrapport 1996. Lunds Bot. Förenings medlemsblad 1997 (1).

Antonsson, K. 1997. Hotade kärlväxter i Östergötland. Information från länsstyrelsen i Östergötlands län 1997:4.

Högström, S. & Sturevik, B. 1990. Nya växtplatser för myggnycklar upptäckta på Gotland. Rindi 10: 62–68.

Jonsell, B. & Jonsell, L. 1995. Floran i Hållnäs socken. Svensk Bot. Tidskr. 79: 257–312.

Knutsson, T. m fl 1997. Försvunna, hotade och sårbara kärlväxter på Öland. Krutbrännaren. Suppl. 2.

Naturvårdsverket. 1994. Myrskyddsplan för Sverige. Stockholm.

Nilsson, Ö. & Gustafsson, L.-Å. 1982. Projekt Linné rapporter 121–132. Svensk Bot. Tidskr. 76: 135–145.

Paulsen, D & Petersson, J. 2007. Inventering av gulyxne, *Liparis loeselii*, på Gotland under 2006. Länsstyrelsen Gotlands län.

Sturevik, B. & Högström, S. 1984. Myggnycklar *Liparis loeselii* på Gotland. Rindi 4: 55–68.

Övergripande litteratur

Cederberg, B. och Löfroth, M., 2000. Svenska djur och växter i det Europeiska nätverket Natura 2000. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Danmarks miljøundersøgelser (2003): Kriterier for gunstig bevaringsstatus - naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet og fugle omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. Faglig rapport fra DMU 457: 2.

Gärdenfors, U. (ed) 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010-The Red List of Swedish Species. Artdatabanken, SLU, Uppsala.

Naturvårdsverket (2003): Natura 2000 i Sverige – handbok med allmänna råd. Handbok 2003:9.

Naturvårdsverket (2004): Uppföljning av Natura 2000 i Sverige. Rapport 5434.

Sohlman A (red) (2008): Arter och naturtyper i Habitatdirektivet – tillståndet i Sverige 2007. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Länkar

Virtuella floran <http://linnaeus.nrm.se/flora/>

Kontaktuppgifter

Marit Persson
marit.persson@artdata.slu.se
018-67 26 58

ArtDatabanken
Bäcklösavägen 10
Box 7007
750 07 Uppsala